

Шумаєва С.П., доцент

Іванчук А.П., доцент

УДПУ імені Павла Тичини

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Часто вважається, що вивчення іноземної мови дітьми з особливими освітніми потребами - це марно згаяний час, який доцільніше було б витратити, по-перше, на навчання більш прикладним навичкам, по-друге, це може мати ще більш негативний вплив на дітей, які і без того мають проблеми з вивченням рідної мови. Проте, завданням інклюзивної освіти є надання всіх можливостей для розширення спектру навчання, в тому числі і діяльності протягом усього життя, доступного для цих дітей, враховуючи весь існуючий потенціал лінгвістичного, психологічного, когнітивного, соціального та культурно здобутку сучасності.

Як відомо, діти з особливими освітніми потребами можуть мати різний спектр проблем – від легких та помірних фізичних труднощів до серйозних емоційних та поведінкових труднощів, які потребують певної додаткової підтримки. Під легкою формою будемо вважати такі відхилення, як короткотривала та недостатня концентрація уваги, проблеми з пам'яттю - як коротко, так і довгострокові, погані навички узагальнення, проблеми зі слухом, проблеми з візуалізацією, відсутність образного мислення та поганої координації зору. Щоб максимально ефективно задовольнити різноманітні потреби в навчанні таких учнів, школа повинна погодити свою політику та реалізувати її як команда. Це стосується прийняття рішень щодо організації роботи, процедур оцінювання, способів підтримки учнів та методологічних підходів як от підбір матеріалів, розробка завдань, включаючи диференціацію та навички управління аудиторією. Дієві стратегії та методи навчання включають планування та постановку ретельно відібраних та

грамотно і послідовно вибудуваних завдань з чітко окресленими цілями. Такі завдання можуть передбачати використання рідної мови з метою контекстуалізації та візуалізації, що дає змогу пов'язати новий матеріал з уже вивченим і таким чином відчувати безпеку; забезпечення достатньої кількості повторень, переробки та перегляду матеріалу; використання міміки, знаків, жестів під час пояснення матеріалу; максимальне використання мультисенсорних навичок, як от рим та пісень, розповідей, розмальовок, танців, малювання, загальної фізичної активності та ігор, відео, ІКТ, тощо. Матеріали повинні бути різноманітними, доступними та зрозумілими. Вони повинні забезпечувати адекватну міру зусиль у межах мовних та пізнавальних здібностей кожної дитини, мати короткострокові цілі та чітко визначені кроки, що ведуть до успішного виконання завдання, а також передбачати результати, що дозволяють негайно отримати зворотний зв'язок та позитивну підтримку. Для того, щоб розробити завдання, вчителі повинні вміти оцінювати відповідність рівня вимог до кожної дитини, а також визначати типи вимог, які стосуються понять мови, таких як форма, розмір, колір, розташування, причина та наслідок, а також мовні функції, такі як опис, класифікація, послідовність, прогнозування тощо. При виборі завдань необхідно враховувати, що кожен учень володіє власним стилем навчання та рівнем розумового розвитку, тому завдання повинні бути придатними конкретно для них. Диференціація завдань повинна полягати у виборі не теми заняття, а міри заглиблення в неї кожним окремих учнем.

З точки зору Виготського, дитина з особливими освітніми потребами, інтегрована до звичайного класу, змогла б завдяки співпраці та взаємодії з однокласниками розвинути свої знання, мову та мислення [1]. При вивченні іноземних мов у первинному контексті інтегровані класи, особливо на початкових етапах, як правило, передбачають усне спілкування, уникаючи письма, як одну з головних слабкостей дитини з особливими потребами. Ще одним прийомом, який міг би значно полегшити вивчення іноземної мови дітьми з особливими освітніми потребами, це підбір завдань та питань, на які

учні повинні відповідати цілим класом. Під час таких відповідей дитина рідко виділяється і не боїться висловитися неправильно.

Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в звичайний клас може передбачати залучення тьютора, помічника вчителя, оскільки на занятті може виникнути ситуація, яка впливатиме на загальну погану поведінку класу. І завдання такого тьютора полягатиме у роз'ясненні однокласникам особливих потреб такої дитини, щоб вони могли зрозуміти та поважати ці відмінності та поважати зусилля, які докладає така дитина в процесі навчання, передбачити та зупинити будь-які прояви глузування з боку однолітків. Таких тьюторів називають SEN вчителями, тобто вчителями, які спеціально навчені працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. Це повністю кваліфіковані викладачі, які мають досвід викладання у загальноосвітніх школах. Щоб мати відповідну посаду, такі вчителі повинні досягти статусу кваліфікованого вчителя (QTS). Є кілька способів отримати QTS:

- сертифікат післядипломної освіти (PGCE), який можна отримати після здобуття наукового ступеня (PGCE - це додаткова академічна кваліфікація, яка включає QTS);
- отримавши ступінь бакалавра освіти або бакалавра / бакалавра з QTS.

Окрім QTS, такий вчитель повинен мати кваліфікацію SEN, яка підтверджується щотрироки, а також, за необхідності, спеціальну кваліфікацію для роботи з дітьми, які мають порушення зору чи слуху [2]. Окрім цих професійних вимог, такий вчитель має бути наділений і високими загальнолюдськими якостями, як от терпіння та розуміння, чутливість, він повинен бути прекрасним комунікатором, який несе відповідальність за роботу всієї команди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Vygotsky, L. Mind in Society: Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1978. URL: <http://www.unilibre.edu.co/bogota/pdfs/2016/mc16.pdf> (дата звернення 19.01.2020).

2. <https://www.teachingenglish.org.uk/article/teaching-children-additional-educational-needs> (дата звернення 19.01.2020).
3. <https://teachingenglish.english.britishcouncil.org/student/MyCourse.aspx?> (дата звернення 20.01.2020).